

HADİS

AİHL / 10.SINIF

3. HADİS TARİHİ

2. Sahabe Döneminde Hadis

SAHABE DÖNEMİ NEDİR?

2. Sahabe Döneminde Hadis

Hicrî 11
(m.632)

Hicrî 110
(m. 728)

Peygamber Efendimizin 11 (632) yılında vefatıyla başlayan ve 110 (728) yılında son sahabinin vefat etmesiyle biten zaman dilimine Sahabe Dönemi denir.

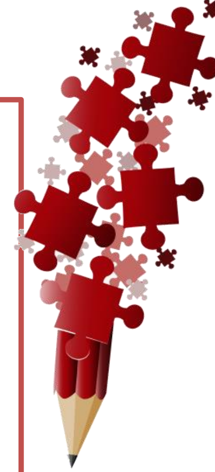
2. Sahabe Döneminde Hadis

Sahabe; Peygamber Efendimiz devrinde Allah'ın Resulünü örnek alarak yaşar, bilmediklerini O'ndan sorarak öğrenir, karşısına çıkan problemleri O'nun rehberliğinde çözerdi.

Ashabın Resulullah'ın huzurunda nasıl durduğundan ve O'nu dinlediğinden bahseden kaynaklar "Sanki başlarının üzerinde kuş varmışçasına hareketsiz dururlardı." ifadesini kullanırlar.

Resul-i Ekrem'in vefatından sonra Kur'an-ı Kerim'de yer almayan meselelerin çözümü için hadise ve sünnete başvurma ihtiyacı doğmuştur.

2. Sahabe Döneminde Hadis

Peygamber Efendimize iman eden, ancak O'nu görme şerefine erişemeyen yeni Müslümanlar O'nun sözleri, davranışları, emirleri, yasakları, ahlakı, şemâili ve hayatı ile ilgili bilgilerin izini sürmeye başlamış; bunları öğrenmek için de Ashab-ı Kirâma müracaat etmişlerdir.

Bu hususlar sahabe döneminde hadis ve sünnetin araştırılmasına ve tespit edilip not edilmesine önemli katkı sağlamıştır.

2. Sahabe Döneminde Hadis

Peygamber Efendimize saygı konusunda son derece titiz davranan sahabe, aynı titizliği O'ndan nakledilen hadisler konusunda da göstermiştir.

2. Sahabe Döneminde Hadis

Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Ali gibi halîfe sahabiler, özellikle hukukî ve idarî konularla ilgili bir kısım hadisleri kabul etmek için şahit istemiş veya yemin verdirmişlerdir.

Ancak örneği az olan bu uygulamalar prensip olarak yaygın biçimde kullanılmamış, ihtiyaç duyuldukça bu yola başvurulmuştur.

Peygamber Efendimizden sonraki dönemde hadis yazmaya ve yazdıklarını toplamaya ilk teşebbüs eden halifeler;

Hz. Ebu Bekir

500 civarında hadisi bir nüshada toplamıştır.

Hz. Ömer

Önde gelen sahabilerle istişare etmiş, onların uygun görmesi üzerine yazmaya karar vermiştir.

Ancak her iki halife de sonradan bu işten vazgeçmiştir

2. Sahabe Döneminde Hadis

Hz. Ebu Bekir ile Hz. Ömer'in hadisleri yazmaktan vazgeçmelerinin iki temel sebebi vardır:

Hadisleri Peygamberimizin ağzından çıktığı şekilde nakledememe korkusu

Yeni Müslüman olanların Kur'an okumayı öğrenmeden hadisle meşgul olmaya yönelecekleri endişesi

2. Sahabe Döneminde Hadis

- **Sahabe, hadisleri ve diğer ilimleri sadece bilgi edinmek için değil, davranışlarını düzeltmek ve onları hayatlarına uygulamak için öğrenirlerdi.**

Ünlü tâbiî Ebu Abdurrahman es-Sülemî (ö. 73/692) şunu nakleder: "Bize Kur'an'ı okutup öğreten sahabi hocalarımız şunu anlattılar: Onlar Resulullah'tan on ayet öğrendiklerinde önce bunlarda var olan bilgiyi öğrenip bunları hayatlarına uygular, sonra diğer ayetlere geçerlerdi. Biz ilimle ameli birlikte öğrendik derlerdi."

(Ahmed b. Hanbel, Müsned, C 5, s. 410.)

Hadis yazan sahabiler

Sa’d b. Ubâde,

Ali b. Ebu Tâlib,

Ebu Hüreyre,

Semüre b. Cündeb,

Abdullah b. Amr b. Âs,

Abdullah b. Abbâs,

Abdullah b. Ömer b. Hattâb,

Câbir b. Abdullah

Derledikleri hadisleri es-Sahîfe ismi verilen küçük çaplı not defterlerine kaydetmiş, bu notlardaki hadisler sözlü veya yazılı olarak talebelere, bunlar yoluyla da sonraki dönemin büyük kitaplarına intikal etmiştir.

2. Sahabe Döneminde Hadis

Ebu Hüreyre’nin öğrendiği hadisleri derlediği eseridir.

Talebelerinden Hemmâm b. Münebbih tarafından nakledilmiştir.

İçinde 138 hadis bulunur.

Orijinal olarak günümüze ulaşmıştır.

Hemmâm b. Münebbih’in Sahîfesi adıyla Türkçe’ye birkaç tercümesi yapılmıştır.

es-Sahîfetü’s-Sahiha

2. Sahabe Döneminde Hadis

AİHL /10/ HADİS

بسم الله الرحمن الرحيم
اخبرنا ابو عمرو عبد الوهاب بن الامام ابي عبد الله محمد بن اسحق بن محمد
ابن منده الاصبهاني قال انا والدي الامام ابو عبد الله محمد بن اسحق
قال اخبرنا ابو بكر محمد بن الحسين بن الحسن بن الخليل القطان قال ثنا
ابو الحسن احمد بن يوسف السلمي قال ثنا عبد الرزاق بن همام بن نافع الحميري
عن معمر عن همام بن منبه قال هذا ما حدثنا ابو هريرة عن محمد
رسول الله صلى الله عليه وسلم قال نحن الآخرون السابقون يوم القيامة بيد انهم اوتوا
الكتاب من قبلنا واوتيناه من بعدهم فهذا يومهم الذي فرض عليهم فاختلفوا
فيه فهدانا الله له فهم لنا فيه تبع فاليهود غدا والنصارى بعد غد وقال
رسول الله صلى الله عليه وسلم مثلي ومثل الانبياء من قبلي كمثل رجل ابتنى
بيوتا فاحسنها واجملها واكملها الا موضع لبنة من زاوية من زواياها فجعل
الناس يطوفون ويعجبهم البنيان فيقولون الا وضعت ها هنا لبنة فيتم
بناؤه فقال محمد صلى الله عليه وسلم فانا اللبنة وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم
مثل البخيل والمتصدق كمثل رجلين عليهما جبتان او جنتان من حديد
الى ثديهما او الى تراقيهما فجعل المتصدق كلما تصدق بشيء ذهبت عن جلده
حتى تجن بنانه وتعفو اثره وجعل البخيل كلما انفق شيئا او حدث به نفسه
عضت كل حلقة مكانها فيوسعها ولا تتسع وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم
مثلي كمثل رجل استوقد نارا فلما اضاءت ما حولها جعل الفراش وهذه
الدواب التي يقعن في النار يقعن فيها وجعل يحجزهن ويغلبنه فيتقحمن

صورة الصفحة الأولى من المخطوطة

٢٠

Hemmâm b. Münebbih Sahîfesi'nin Berlin'de bulunan yazma nüshasının ilk sayfası

2. Sahabe Döneminde Hadis

Hemmâm b. Münebbih'in Sahîfesi'nden anlaşıldığına göre sahabe döneminde yazılan hadisler ve bunlardan oluşturulan metinler, herhangi bir sisteme göre tasnif edilmemiş, konu gözetilmeden alt alta yazılmıştır

Sahabe döneminde;

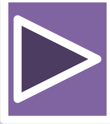
Hadis yazanlar bulunmakla birlikte, hadisler yazılı olmaktan çok şifâhî / sözlü olarak öğrenilip nakledilmiştir.

Ezberlenen hadisleri kolayca müzakere etmek ve unutmamak için hadisler yazıya geçirilmiştir.

Abdullah b. Amr b. Âs'ın "Ben Resulullah'tan işittiğim her şeyi ezberlemek amacıyla yazıyorum" şeklindeki ifadesi bunu göstermektedir.

Hadisler sonraki nesillere bir metin bırakmak maksadıyla yazılmamıştır.

2. Sahabe Döneminde Hadis

Sahabe Peygamber Efendimizden naklettiği hadislerin hepsini bizzat kendisinden duymuş ve öğrenmiş değildir.
Onlar kendi aralarında yaptıkları müzakereler esnasında birbirlerinden çok hadis duymuş ve bunları nakletmişlerdir.

Berâ’ b. Âzib (ö. 71/690) bu konuda şunu söyler:

“Biz bütün hadisleri bizzat Peygamber Efendimizden işitmiş değiliz. Onların birçoklarını bize diğer sahabi arkadaşlarımız nakletmiştir.”

2. Sahabe Döneminde Hadis

Peygamber Efendimiz ile uzun zaman bir arada bulunan birçok sahabi, hadislerin naklinde hata etme veya olduğu gibi rivayet edememe endişesiyle fazla hadis nakletmemişlerdir.

(Muhammed Acâc elHatîb, es-Sünne Kable't-Tedvîn, s. 92 vd.)

Bununla birlikte 1000 civarında sahabinin Efendimizden hadis naklettiği, bunlardan 52 kişinin hadisleri aynı zamanda yazdığı bilinmektedir. Hadis nakleden ravilerden 125 kadarı hanım sahabidir.

(Muhammed Mustafa el-A'zamî,
İlk Devir Hadis Edebiyatı, s. 34 vd.)

Dört halife devrinde gerçekleşen fetihlerle İslam coğrafyasının sınırları
doğuda Hindistan'a,
kuzeyde Orta Asya ve Kafkaslara,
batıda ise Atlas Okyanusuna dayanmıştır.

Buraları fetheden sahabilerden bir kısmı vardıkları bölgelere yerleşmiş, bildikleri hadisleri buralarda nakletmiş, bundan hareketle çevrelerinde önemli ilmî faaliyetler gerçekleşmiştir.

Hazırlayan
Sibel AKÇA